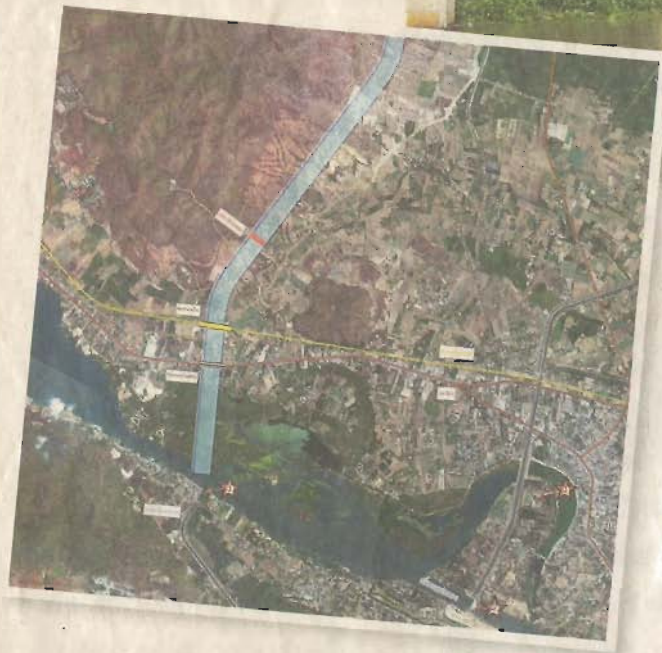

เหตุการณ์น้ำท่วมครั้งประวัติศาสตร์เมื่อปลายปี พ.ศ.2554 ยังคงติดตรึงอยู่ในความทรงจำของคนไทยหลายคน โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นที่ที่หลัก ต้องรับเคราะห์จากอุทกภัยครั้งใหญ่

น้ำท่วมครั้งรุนแรงสุดนี้ ธนาคารโลก ประเมินมูลค่าความเสียหายสูงถึง 1.44 ล้านล้านบาท และจัดให้เป็นภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายมากที่สุดเป็นอันดับสี่ของโลก

สาเหตุหนึ่งเกิดจากปริมาณน้ำฝนที่ตกในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาใหญ่มีปริมาณมากและต่อเนื่อง จนความสามารถในการระบายน้ำของ

บริเวณจุดปล่อยน้ำลงเหนือเขื่อนแม่กลอง โครงการคลองระบายน้ำหลาก ขาญลักบุรี-ท่าม่วง

แม่น้ำเจ้าพระยาและลำน้ำสายอื่นๆ ไม่สามารถรองรับได้ ส่งผลให้เกิดความเสียหายกับพื้นที่ชุมชน พื้นที่การเกษตร และพื้นที่อุตสาหกรรม รวมทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ด้วยสภาพปัญหาอุทกภัยที่นับวันจะรุนแรงมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง

มีแนวทางการบริหารจัดการน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาด้วยการระบายน้ำส่วนที่เกินความจุของลำน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาลงสู่อ่าวไทยผ่านพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาให้สามารถระบายน้ำได้ตลอดจนการเพิ่มประสิทธิภาพการระบาย

ศึกษาแนว

‘ฟลัดเวย์’

2 โครงการยักษ์ด้านตะวันตก รับมือน้ำท่วม

น้ำฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา อีกทั้งยังสร้างความมั่นคงของปริมาณน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก รวมทั้งการขยายพื้นที่ชลประทานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในพื้นที่เกษตรของประเทศเป็นการเพิ่มผลผลิตแก่เกษตรกรในลุ่มน้ำเจ้าพระยา

ด้วยเหตุนี้ กรมชลประทาน จึงได้ดำเนินโครงการศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบสิ่งแวดล้อมการบริหารจัดการน้ำพื้นที่แม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ.2555 และจะสิ้นสุดในวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ.2556 รวมระยะเวลาศึกษา

น้ำฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา”

ทั้งสองโครงการขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการศึกษา รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม หรือ “อีไอเอ”

ด้าน รศ.ดร.วีระพล แด่สมบัติ ผู้ช่วยผู้จัดการโครงการ กรมชลประทาน เล่าว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเสี่ยงจากน้ำหลากในลุ่มเจ้าพระยาท่วมทุกปี เพราะลำน้ำในเขตบางบาล มีสภาพเป็นคอขวดการระบายน้ำลงมาได้น้อยมาก ทำให้ทุกปี จะประสบปัญหาน้ำหลากเข้าท่วมจนกลายเป็นเกาะโดยเหลือพื้นที่เพียงแค่ 5% ไม่ถูกน้ำท่วมซ้ำแล้วซ้ำอีก

ศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบสิ่งแวดล้อมการบริหารจัดการน้ำพื้นที่แม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ.2555 และจะสิ้นสุดในวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ.2556 รวมระยะเวลาศึกษาทั้งสิ้น 420 วัน

ปลายเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา ทางกรมชลประทานนำคณะสื่อมวลชนลงพื้นที่บริเวณจุดสิ้นสุดคลองชุดในเขต อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี เพื่อติดตามความคืบหน้า การศึกษา แนวฟลัดเวย์ด้านทิศตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา

ดร.สมเกียรติ ประจักษ์ ผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการ กรมชลประทาน เล่าถึงแนวทางการแก้ไขปัญหา น้ำท่วมพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตกว่า เบื้องต้นได้คัดเลือก 2 โครงการหลัก เพื่อศึกษาความเหมาะสมและผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้ว

โครงการแรก ขุดคลองระบายน้ำสายใหม่ ชาญวรลักษบุรี-ท่าม่วง เริ่มจากแม่น้ำปิงบริเวณ อ.ชาญวรลักษบุรี จ.กำแพงเพชร ลงมาสู่แม่น้ำแม่กลองที่ อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี ความยาวประมาณ 289 กิโลเมตร ระบายน้ำสูงสุด 1,200 ลูกบาศก์เมตร/วินาที โดยเชื่อมแม่กลองจะทำหน้าที่บริหารจัดการน้ำผ่านระบบชลประทาน ไปสู่พื้นที่ชลประทาน รวมทั้งผลักดันออกสู่อ่าวไทยด้วย โดยตามแผนจะขุดคลองผ่านพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี ประมาณ 43,239 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่การเกษตร

โครงการที่สอง ขุดคลองระบายน้ำสายใหม่ บางบาล-บางไทรความยาวประมาณ 22 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นคลองบายพาส หรือคลองเลี่ยงเมืองพระนครศรีอยุธยา

“การขุดคลองสายใหม่ ชาญวรลักษบุรี-ท่าม่วง เป็นการตัดยอดน้ำแม่ปิง ไม่ให้ไหลลงไปสมทบแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปากน้ำโพ จ.นครสวรรค์ และตัดยอดน้ำของแม่น้ำสะแกกรัง เป็นการลดภาระของแม่น้ำเจ้าพระยาในช่วงน้ำหลาก ก่อนถึงเขื่อนเจ้าพระยา จ.ชัยนาท เมื่อรวมกับแผนระบายน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก ที่ผันออกทางคลองชัยนาท-ป่าสักตามที่กรมชลประทานได้ศึกษาไว้แล้วอีก 1,000 ลูกบาศก์เมตร/วินาที ก็จะสามารถน้ำที่ไหลผ่านเขื่อนเจ้าพระยาได้ไม่น้อยกว่า 2,000 ลูกบาศก์เมตร/วินาที

“ทำให้แม่น้ำเจ้าพระยา นับแต่เขื่อนเจ้าพระยาไปจนท้ายเขื่อน สามารถรองรับน้ำที่หลากลงมาได้ เท่ากับลดผลกระทบน้ำท่วมด้วย” ดร.สมเกียรติอธิบาย

ส่วนคลองชุดระบายน้ำ บางบาล-บางไทร นั้น ดร.สมเกียรติอธิบายต่อว่า เป็นการตัดยอดน้ำเจ้าพระยา ช่วงที่ไหลผ่านบริเวณเกาะเมืองซึ่งมีลักษณะเป็นคอขวด ไม่ให้ท่วมพื้นที่เกาะเมือง ซึ่งเป็นชุมชนเมืองและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

“เราได้ศึกษาการบริหารน้ำส่วนเกินจากลุ่มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งจุดวิกฤตที่กระทบกับคนกรุงเทพฯ คือ ท้ายเขื่อนเจ้าพระยาและเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ถ้ามีปริมาณน้ำส่วนเกินปล่อยลงมามากกว่า 4,500 ลบ.ม.ต่อวินาที จะเกิดปัญหา ซึ่งหลังจากน้ำท่วมหนักเมื่อปี พ.ศ.2554 เราได้ศึกษาแนวผันน้ำส่วนเกินระบายลงสู่อ่าวไทย ทั้งฝั่งตะวันออกและ

ฝั่งจากหน้าหลากในสมุทรปราการมาทุกปี เพราะล้นมาในเขตบางบาล มีสภาพเป็นคอขวดการระบายน้ำลงมาได้ น้อยมาก ทำให้ทุกปี จะประสบปัญหาน้ำหลากเข้าท่วม จนกลายเป็นเกาะโดยเหลือพื้นที่เพียงแค่ 5% ไม่ถูกน้ำท่วม

ดังนั้น จึงต้องตัดน้ำออกจากบางบาลมาที่บางไทร เพื่อแบ่งน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณบางบาลให้ระบายน้ำ สูงสุด 1,200 ลบ.ม.ต่อวินาที โดยจากการศึกษามีพื้นที่โครงการแนวชุดคลองรวม 3,780 ไร่ ใน ต.บ้านใหม่ วัด ยม มหาพรหมณ์ สะพานไทย พระขาว อ.บางบาล ต.บ้าน กลึง กระแซงช้างน้อย บ้านแปง และสนามชัย อ.บางไทร โดย 90% เป็นพื้นที่การเกษตร และพื้นที่ชุมชนเพียง 8% เท่านั้น

ส่วนโครงการคลองระบายน้ำหลากชาญวรลักษบุรี-ท่าม่วง รศ.ดร.วีระพลบอกว่า การขุดคลองใหม่ เริ่มตัด ยอดน้ำจากแม่น้ำปิง ที่ อ.ชาญวรลักษบุรี จ.กำแพงเพชร ถือเป็นทางเลือกที่เหมาะสมเพราะสภาพพื้นที่มีความลาดชันสม่ำเสมอ รวมทั้งต้องการลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ และพื้นที่ชุมชนหนาแน่น เนื่องจากจะตัดพื้นที่การเกษตร

“นอกจากนี้ ในอนาคต จ.กาญจนบุรี จะมีมอเตอร์เวย์สายใหม่ บางใหญ่-กาญจนบุรี ต่อเชื่อมไปถึงบ้านพุน้ำร้อน และทวาย จะเชื่อมกับถนนไฮเวย์ที่จะสร้างเลียบคลองสายใหม่ได้ ส่วนการบริหารจัดการน้ำที่ชาวบ้านกังวลว่าจะไม่มีน้ำนั้น การดึงน้ำออกลุ่มน้ำแม่ปิง 1,200 ลบ.ม./วินาที จะทำให้เขื่อนภูมิพลกักน้ำได้มากขึ้น ก่อนถูกปล่อยลงมาผ่านแม่น้ำสะแกกรังและคลองต่างๆ จะกักน้ำไว้ในฤดูน้ำหลาก มีระยะเวลาเพียงปีละ 1 เดือน แต่จะสามารถเก็บน้ำได้ใน น้ำมากถึง 300 ล้าน ลบ.ม.ไว้ใช้ในหน้าแล้ง” รศ.วีระพลบอก

ในการลงพื้นที่ครั้งนี้ ได้ร่วมสังเกตการณ์การประชุมระดับพื้นที่โครงการ ครั้งที่ 2 โดยมีชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใน อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี เข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็น

มีเสียงสะท้อนจากคนในพื้นที่กลับมาว่า ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบยังไม่ทราบรายละเอียดที่แน่ชัดของโครงการดังกล่าว จะผ่านไปเส้นทางใดบ้าง อีกทั้งระยะเวลาศึกษาโครงการนั้นยังน้อยเกินไป ควรจะเปิดพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นให้มากขึ้น และศึกษาผลกระทบในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยา

“โครงการศึกษาดังกล่าว มีความเร่งรีบและสรุปโครงการศึกษารวดเร็วจนเกินไป และชาวบ้านยังไม่รู้ว่าจะย้ายไปอยู่ที่ไหน หากบ้านที่อาศัยอยู่ถูกเวนคืนที่ดิน เพราะชาวบ้านบางคนอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่เกิด จึงอยากจะขอร้องว่า ควรจะใช้ระยะเวลาศึกษา ประมาณ 5-10 ปี ก่อนที่จะดำเนินโครงการ” ชาวบ้านคนหนึ่งที่อาศัยอยู่ใน อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี กล่าว

เป็นเสียงสะท้อนที่ผู้เกี่ยวข้องกับการรับมือน้ำท่วม ต้องฟัง

ผลจากการศึกษาโครงการนี้จะเป็นเช่นไร คงต้องรอ ลุ้นกันว่าถ้าหนักมากเหมือนเมื่อปี พ.ศ.2554 จะ “เอาอยู่” หรือไม่?

ศิวพร อ่องศรี